

Ma mäletan, kuidas sa vaikisid

PILLE-RIIN PURJE

teatrivaatleja

ARVUSTUS

Nina Raine «Nõusolek» («Consent», 2017)

Lavastaja Taago Tubin, osades Kaspar Velberg, Sandra Uusberg, Tõnn Lamp, Hele Kõrve, Märt Pius, Maiken Pius, Külli Teetamm

Linnateatri esietendus 4. novembril
Salme kultuurikeskuse väikesel laval

Kujutage ette järgmist vestlust:

Edi: «Millega sa ise siis tegeled oled viimasel ajal?»

Jan (väsinult): «Mina või? Ah, pensionäre vägistan.»

Edi: «Suurepärase.»

Kontekstist välja kistuna tundub dialoogikatke üpris võlgas. Ent laval ei vestle paadunud kurikaelad, vaid professionaalsete juristid. Niimoodi, minavorimis ametihuumoriga, kirjeldab oma tööd üks advokaat teisele. Veel on tegelaskonnas kaks prokurööri, perelepitaja, emapuhkuse kirjalastuse toimetaja, näitlejanna. Ja üks kannataja kohtuasjas.

Nina Raine'i «Nõusolek» on lavastaja Taago Tubinale iseloomulik materjalivalik, kuna näidend loob eeldused teravaks ja ajatundlikuks, valusaks ja sarkastiliselt vaimukaks tõlgenduseks. Eelnev tekstinaide pole suvaline, sest «Nõusoleku» läbiv keelekasutus on ülimalt lummas. Iseäranis süsteemset ja paradoksaalselt mängib Nina Raine tekstis asesõnadega, lapse minateadvuse tekkest täiskasvanu isekuseni.

Kitty: «Kaitsjana sa räägid «mina» ja «meie», aga see pole ju tõsi, nad on *nemad*, on ju?»

Pingelangusefa lavastus

Samavõrd kõitev ja sisutihe on sõnatants ümber kahetsuse, kui vaekaaludel õõtsuvad «vabandust» ja «anna andeks», aga ka



Külli Teetamm ja Kaspar Velberg Tallinna Linnateatri lavastuses «Nõusolek».

FOTOD: SIIM VAHUR



Maiken Pius laseb «Nõusolekus» registrid valla.

äraleierdatud sõna «empaatia» osatamine ja pillutamine. Autori stiil ja keel vääraks eraldi analüüsi, miks mitte võrdluses Robert Icke «Arstiga» (Taago Tubina lavastus Ugalas 2022), mõlemad Erkki Sivoneni tõlkes. Meenub ka varasemad Tubina lavastusi, näiteks David Mameti «Oleanna» (2015), kus verbaalse dialoogi luhtamine otsustab paljud.

«Nõusolek» on pingelangusefa kaasakiskuv lavastus

– ehkki teine vaatus, reaalarjas poole lühem, tundus miskipärast esimesest pikem. Misanstseenid määravad tempooritme, simultaanstseene ja lahkkelisid toetab valguslahendus. Kristjan Suitsu lavaruum ja Emil Kallase valguskujundus võimaldavad kiireid üleminekuid. Kostüümid on maitsekad ja mitte esimeses odavuses, oskus neid sundimatult kanda näitab tegelaste ühiskondlikku positsiooni, edukust. Vootele Ruusmaa ja Taago Tu-

bina muusikaline kujundus loob kompromissitu pinevuse, esimesest helivoost alates.

Linnateatri paindlikule ansambli Tubina mängureeglid sobivad, näitlejate psühholoogiline koosmäng mõjub kergelt ja kargelt stiliseerituna. Tegelaste isikupära peenelt sordiini alla surudes kantakse rolle sama endastmõistetava elegantiga kui kostüüme. See muudab väljapeetuks, õige tiheduse distantseerituks iga salvava torke, kõnekaks kaitsekihi mõranemise, eneseõigustuse ja enesehaletsuse momendid. Nõnda mängib tajutavalt ühes stilistikas, samas pundis ja puntras juristide kvartett: Kaspar Velberg (advokaat Edid), Hele Kõrve (prokurör Rahel), Tõnn Lamp (advokaat Jan) ja Märt Pius (prokurör Tim). Tabav refrään on elektroonilise signaali vahel: fraseologism suu suitsemisest! Sandra Uusberg (Kitty, toimetaja) ja Maiken

ne roll, hoopis teist nägu ja tegu perelepitaja, muudab kannatanu saatuse topelt valusaks, võimendab haletsusest puhastatud kaastunnet.

«Nõusoleku» hääletu, unenäoline lõpuviit loob andestuse ja süümeipiina hapra tasakaalu. Ei mäleta, millal viimati kogesin teatrisaalis nii mõtestatud, nii süüvivat vaikust kui seekord etenduse lõppedes.

Pius (Saara, näitlejanna) tunnevad õiguse ja õigluse piire veidi teisiti. Et Saara teeb proove antiiktragöödia «Medeia» nimisega, lisab teravmeelse paralleeli, kahju ainult, et tema efektses laulusoolos oli võimatu sõnadest aru saada.

Üdini anonüümne kannatanu

Kui tegelaste nimesid on tõlkes-lavastuses kõlaliselt veidi suupärasemaks kohendatud, siis üks inimene jäetakse nimetuks, üdini anonüümseks: kannatanu kohtuasjas. See naine ilmub hoopis teisest ümbrusest, ta riitub, räägib, on teisiti. Puudutatavalt hajub seoses vägistamisohvri kohtuasjaga piirsaali ja lava vahel, nii et igaüks meist võiks olla tema; lõpuks kordub seesama võte Edid ja Kitty suhete klaarimises. Ma ei nimetanud kannatanu osatäitja nime, peaaegu ei raatsikski seda kirja panna.

Imestasin teatrisaalis: kuidas riskiti tuua truppi võõras, kes pole üldse näitleja?! Kuni miski häälekõlas hakkas märku andma, et nurgelise ja ebaküpse olekuga naist mängib tõesti Külli Teetamm. Ometi kahtlesin veelgi. Nüanssideni viimistletud lavaelu on Teetamme puhul ootuspärane, aga see naine mustas on nii isemoodi ehe ja elust väga tuttav. Sedalaadi tuttav, keda

tänaval kohates vaistlikult eemale tõmbuda tahaks, kui pole parasjagu hingeõudu teda ära kuulata. Teetamme teist nägu ja tegu perelepitaja, muudab kannatanu saatuse topelt valusaks, võimendab haletsusest puhastatud kaastunnet.

«Nõusoleku» hääletu, unenäoline lõpuviit loob andestuse ja süümeipiina hapra tasakaalu. Ei mäleta, millal viimati kogesin teatrisaalis nii mõtestatud, nii süüvivat vaikust kui seekord etenduse lõppedes.

Pm KULTUUR. POSTIMEES.EE



Ameerika futujazz täna Tallinnas

● Täna esineb esimest korda Eestis Ameerika *future jazz*'i duo Sungazer. Soojendajana astub üles Jared Yee oma sooloprojektiga Avant George. Kontsert toimub Paavli Kultuurivabrikus. Sungazeri muusika on segu *jazz fusion*'ist, progressiivsest rokid, *chiptune*'ist ja elektroonilisest muusikast. Bändi tuumiku moodustavad Adam Neely ja Shawn Crowder, kes panid bändile aluse 2014. aastal Brooklynis.

50 516 eurot jäeti kinokassadesse märulifilmi «**Marvelid**» vaatamise eest.

Lahkus Estonia ooperisolist ja laulupedagoog Ivo Kuusk

● Esmaspäeval suri legendaarne laulja, Estonia kauaaegne ooperisolist ja laulupedagoog Ivo Kuusk.

1937. aastal sündinud Kuusk lõpetas 1962. aastal Tartu muusikakooli ja 1967. aastal Tallinna Riikliku Konservatooriumi. Aastail 1973–1974 täiendas ta end Moskvas Gnnessini-nim Muusikapedagoogika Instituudis. Lauljateed alustas ta Vanemuises, 1959–1962 ooperikooris ja 1967–1978 solistina. Aastafel 1962–1963 laulis Kuusk Eesti Riiklikus Meeskooris ning 1963–1967 ja 1978–2006 oli ta rahvuskooper Estonia solist. Pedagoogina oli Kuusk tegev nii Eleri-nim Tartu muusikakoolis kui ka muusika- ja teatriakadeemias. Tema õpilaste seas olid näiteks Riina Airene, Uku Joller, Vello Jürna, Aare Saal, Lauri Vasar, Ain Anger, Aile Asszonyi.

Brasiilia tähtsa muusikapremia pälvis EMTA doktorant

● Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia

doktorant helilooja Marcelo Chacur Politano (pildil) pälvis oma teose «Juur» («Roots») eest Brasiilia Kunstide Fondi (Funarte) preemia kamermuusika kategoorias. Heli-töö salvestas Tallinna Uue Muusika Ansambel. Brasiilia tähtsaima muusikapremiaga kaasneb rahaline auhind, teose salvestamine ja esitamine riiklikus televisioonis. Marcelo Chacur Politano juhendaja on Helena Tulve.

Muusikal «Hüljatud» naaseb Vanemuise lavale

● 2017. aastal esimest korda Vanemuises mängitud maailmakuulus «Hüljatud» naaseb pärast mängupuhkust viie etendusega publiku ette. Victor Hugo romaanil põhinev muusikal on laval 18. ja 19. ning 23., 24., ja 25. novembril. Lavalugu räägib endisest kurjategijast Jean Valjeanist (Mikk Saar), kes rikub pärast sunnitöölt vabanemist seadust, mistõttu jälitab teda aastakümneid halastamatu politseinik Javert (Tamar Nugis). Kui Valjean nõustub tehasetöölise Fantine'i (Nele-Liis Vaiksoo) väikese tütre Cosette'i (Liisa Pajusaar) enda hoole alla võtma, muutub nende elu igaveseks. Teistes rollides Kaarel Targo, Kärt Anton, Rasmus Kull, Helen Hansberg, Lauri Liiv jt.

Noore armastuse radioaktiivne valgus filmi Eestis

AARNE SEPPEL

toimetaja

ARVUSTUS

«Valgus valgus valgus»

Režissöör Juuli Niemi, osades Rebekka Bear, Anni Iikkanen, Laura Birn, Pirjo Lonka, Kanerva Paunio, Janne Reinikainen

Kestus 1 tund ja 31 minutit, linastub PÖFFil veel 14. novembril Solarise Apollo kinos kl 12.30

Kas Tšornobõli tuumajaama katastroof või mõned ühe Soome väikelinna noored hulluks ajada? Igatahes sealt kaugelt tulnud vihmapiiv annab raamistuse ja natuke müstilisi võimalusi Inari Niemi noortefilmile «Valgus valgus valgus».

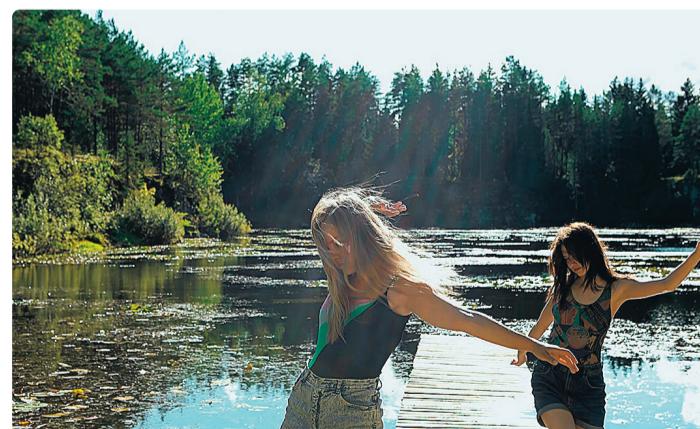
Filmis on palju stereotüüpeid noortefilmi elemente: uus tüdruk koolis, blond-brünett, rikkas-vaene, ratsionaalne-emot-

sionaalne. Sellised elemendid seavad klišeelikuks muutumise lõkse, siiski on Niemil õnnestunud neid vältida.

Väga noor näitleja Rebekka Baer mängib Mariiat, üht kahest peategelasest, kes elab täiesti tavalist tubli teismelise elu ühe Lõuna-Soome väikeses kollektivas. Tal on poiss-sõber, peod, vend, keskklassi vanemad – elu, ei igav ega huvitav. Kuni ühel päeval saabub tema klassi uus tüdruk – Mimi, keda mängib Anni Iikkanen.

Vältimatu, kuid ebatõenäolise sõprussuhte loomine õnnestub, ühelt poolt mängib rolli Mariia hea tüdruku sündroom, teisalt Mimi igatsus sõbra järele. Ema on surnud, isal oma elu, seetõttu on ta sunnitud elama koos muldvana vanaema, tädiga ja onudega, kellel on sümpaatset hüüdnimesid: vastavalt vanusele 59 ja 62.

Mariia ja Mimi sõprus areneb armastuseks, mis tuleb ja vähemal esialgu on sama lihtne ja loomulik, nagu esmane



Anni Iikkanen ja Rebekka Baer Inari Niemi kaunis noortefilmis «Valgus valgus valgus».

FOTO: FILMIKAADER

armastus ikka olla võiks. Samal ajal on taustal radioaktiivse pilve süngi mõju võimalikkus. Esmaarmastuse kuldse suve atmosfääri lõhub filmi paralleellid – samasse linna lapsepõlvekoju on põgenenud nüüd juba täiskasvanud Mariia. Tööta, suhte ja sõprade naine on tulnud vähahaige ema juurde ennast leidma ja lappima.

Filmi aluseks on Vilja-Tuulia Huotarineni samanimeline raamat, milles täiskasvanud Mariia tagasivaade puudub, filmi seisukohalt annab sellise liini lisamine palju juurde. Pelgalt noortefilmist saab draama, mis annab mõtteainet täiskasvanutele, näiteks kuidas armastuse suvel tehtud otsuste tagajärjed võivad mõju avaldada ka aastakümnete pärast.